

Glavni znaci i simptomi poremećaja temporomandibularnih zglobova utvrđeni su u objema skupinama ispitanika. Žene su se češće žalile na bol u zglobu, zvučne senzacije i glavobolju nego muškarci. Lokalno stanovništvo je češće bolovalo od poremećaja temporomandibularnih zglobova nego stranci.

Clinical Characteristics of TMJD in a Kuwaiti Population

Arifhodžić F¹, Malić M¹, Dedić A¹, Al Qattan S², Gojkov M.¹

¹Dental Faculty, University of Sarajevo, Oral Medicine and Periodontology DPT, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

²Al Amiri Dental Centre, DPT for Oral Medicine and Periodontology, MOH, Kuwait

E-mail: arifhodzicfaruk@hotmail.com

Different signs and symptoms both in TMJ itself and masticator muscles and surrounding tissues clinically manifest temporomandibular joint disorders (TMJD). The most common signs and symptoms are muscles and joint pain, mandibular movement disturbance, sound sensations, masticator muscle hypertrophy, headache and dizziness. Previous investigations revealed that 70% of the population complain of having at least one of these signs and symptoms, of which 38% have been clinically proved (Mc Neill 1993, Nouralch H et al 1998).

Patients and Methods: TMJD was investigated in 144 patients (female = 102, male = 42). Patients were divided into two groups: local inhabitants (60.4%) and expatriates (39.6%).

Sixty-four and half percent (64.5%) of our patients complained of having mouth opening disturbance, which was clinically confirmed in only 37.5% of cases. Sound sensation was a very common sign, clinically confirmed as a click in 88% and as crepitation in 11.2%. A relatively small number of patients had bruxism (12.5%), and arthritis (11.1%). We also found headache as a common clinical symptom (50.2%).

The main common signs and symptoms of TMJD were positive in both local and expatriate inhabitants. Females suffered more frequently than males, complaining of pain, sound sensation and headache. Local inhabitants had more frequent TMJD.

Procjena edukacije i motivacije pacijenata u održavanju oralne higijene

Arifhodžić F, Malić M, Gojkov M, Hadžić S, Pašić E.

Stomatološki fakultet, Univerzitet u Sarajevu, Klinika za oralnu medicinu i parodontologiju, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

E-mail: arifhodzicfaruk@hotmail.com

Zadovoljavajuća oralna higijena je *conditio sine qua non* u prevenciji karijesa i parodontnih bolesti. Prihvaćanje informacija za održavanje oralne higijene ovisi o više čimbenika među kojima su: pacijentova dob, stupanj naobrazbe, inteligencija, društveno-ekonomski status itd. Prijašnje studije su utvrdile da se gotovo 50% ljudi u održavanju oralne higijene služi samo četkicom (Karihovski B et al., 2001). Malendijk B et al 1995. Koivusilt A et al. 2003, pokazali su da ljudi s nižim stupnjem naobrazbe rijetko ili nikako ne čiste svoje zube.

Ukupno 117 slučajno odabranih pacijenata koji su liječeni na klinikama Stomatološkog fakulteta uključeno je u ovu studiju. Svi pacijenti su uredno ispunili upitnik koji je posebno pripremljen za tu prigodu.

Najveći dio pacijenata u našoj studiji imali su visoku i srednju školsku naobrazbu (33,3%, odnosno 43,6%). Visok postotak ispitanika već je prije dobio upute kako održavati oralnu higijenu i to od: stomatologa i medija 63,8%, stomatologa i laika 54,6%, dok je stomatolog sa stomatološkom sestrom bio zastupljen u 47 % slučajeva. Više od 61% ispitanika smatra da je dobilo dovoljno uputa u održavanju oralne higijene i da ih nije potrebno ponavljati. Ispitanici su upotrebljavali samo četkicu za zube u održavanju higijene usta u 50% slučajeva. Najveći broj pacijenata koristio se je četkicom dva puta na dan (79,5%), a četkicu pacijenti najčešće mijenjaju unutar tri mjeseca. U slučaju kada nastane neki stomatološki problem jedna četvrtina pacijenata odgađa intervenciju.

Dobiveni su rezultati pokazali da je održavanje oralne higijene u naših pacijenata bilo na zadovoljavajućem stupnju. Ovakav rezultat mogao bi proizlaziti iz visoke opće razine naobrazbe naših ispitanika i iz već prije dobivenih naputaka kako održavati oralnu higijenu.